

Tre motioner — Tjugo motionärer

ÄVEN VID ÅRETS RIKSDAG har det varit nödvändigt att motionsledes slå vakt om de marina intressena i försvarsorganisationen. Varken överbefälhavaren eller försvarsministern har ansett sig kunna acceptera »Marinplan 60» i obeskuret skick. Bägges mot marinen avvissande attityd är oförändrad. Detta är beklagligt. Planen reser verkligen inga orealiserbara problem varken organisatoriskt eller ekonomiskt. I förstnämnda avseende kommer den så nära av riksdagen beställd, på rationalisering grundad nyordning, som gärna är möjligt. Vad ekonomin angår visas det i den viktigaste av de tre motioner, som väckts likalydande i båda kamrarna, att saken kan låta sig ordna utan komplikationer — nota bene om man närmar sig spørsmålet något så när fördomsfritt.

Tre motioner som sagt. Bakom dem står ett 20-tal motionärer. Det är fel att tro, att dessa uteslutande hör hemma i sjöstäder eller utefter kusten. Även inlandet är representerat, av vilket förhållande borde kunna dras den slutsatsen, att hemorten icke är bestämmande för farhågan, att statsmakterna slagit in på ödesdiger väg, när de så kraftigt som skett beskär våra möjligheter till försvar i rum sjö. Detta påpekas därför att det finns benägenhet på sina håll att avfärda opinionen för marinen såsom sentimental sjömansromantik, »karlskronapatriotism» o. s. v. Så är det självfallet icke — men som så mycket annat osakligt i försvarsdebatten får man ändå höra dessa »argument» upprepas till leda.

Fastän av dagspressen redan framgått hur relativt bred förankring motionerna har, skall här presenteras

de riksdagsmän ur alla de fyra demokratiska partierna som signerat dem: blekingeriksdagsmännen Gunnar Berg och Olaus Nyberg i Karlskrona, Rikard Svensson i Spjutsbygd, Thure Andersson och Nils B. Hansson i Ronneby, Hans Wachtmeister i Vambåsa, Ernst Olsson i Leråkra och Thyra Löfqvist i Mörrum. Vidare de skånska lantbrukarna Sten Åkesson, Yngve Nilsson och Jöns Nilsson från Kristianstads län samt Jean Braconier från Malmöhus län. Ytterligare: godsägare Ivar Wirgin i Skaraborgs län (kapten vid flottan i yngre år), tidningsmannen Göran Karlsson i Huskvarna, den nyvalde högermannen Lars Schött i Kalmar, från Göteborg förbundssekreterare Gunnar Carlsson i Sjöfolksförbundet och från Bohuslän fiskarerepresentanten Olof Johansson på Öckerö, från Värmland lantbrukaren Harry Wahrendorff och från Stockholm snickaren Martin Larsson samt slutligen Arvid Nilsson, också han representerande Kristianstads län. Det gör sammanlagt 20 undertecknare fördelade med sex på socialdemokratiska gruppen, lika många på folkpartiet, sex även på högern och de återstående två på centerpartiet.

Av de tre motionerna handlar som sagt en om »Marinplan 60». I densamma tas upp ett ganska utförligt resonemang från principiella synpunkter. Detsamma utmynnar i konstaterandet bl. a., att statsmakterna egentligen aldrig gjort klart för sig varför flottan skall minskas till hälften. Motiven är icke redovisade — och har icke kunnat redovisas, eftersom den med övriga försvarsgrenar jämförande vapenvärderingen icke genomförts. Den pågår för närvarande!

Två alternativ skisseras i motionen till hur en uppskrivning av marinen i anslagen kan ske för perioden fram till 1967. Bägge har det gemensamt att de icke i något avseende rubbar den nya försvarsorganisation, riksdagen fastställt, och ej heller ökar försvarets totalkostnad med ett enda öre. Det rör sig med andra ord utslutande om en knappt märkbar omfördelning av anslagen innanför den totala kostnadsramen.

Varför dessa ansträngningar från enskilda riksdagsmän att försöka »tjata» till marinen en handfull miljoner utöver dem försvarsstaben och departementschefen med regeringens goda minne anser tillräckliga? Den frågan vill jag för min del besvara med en hänvisning till att den långtgående och hastiga nedbantningen av sjöförsvaret skapar utom-

ordentliga anpassningssvårigheter för vapnet. Omställningen till den nya, lätta flottan med dess mer än hittills markerade anknytning till den explosionsartade tekniska utvecklingen ställer, det bör inte vara svårt att förstå, de för vapnet ansvariga inför både många och svårlösta problem. För att bemästra dem behövs tid och rådrum. Övergången bör ske smidigt. I motsatt fall uppstår risker, som kan bli kostsamma nog. Motionärerna menar, att det är en fördelaktigare metod att ta dessa kostnader i »rätt ända», vilket underlättar anpassningsarbetet. Att, som blir fallet med ett orubbligt nej till »Marinplan 60», försvåra anpassningen kan inte vara ett intresse för någon.

En anmärkningsvärd detalj i årets statsverksproposition, kapitel fjärde hu-

Jagaren av i dag är stark, snabb och lättrörlig, vilket gör den väl lämpad för många uppgifter i sjökriget.

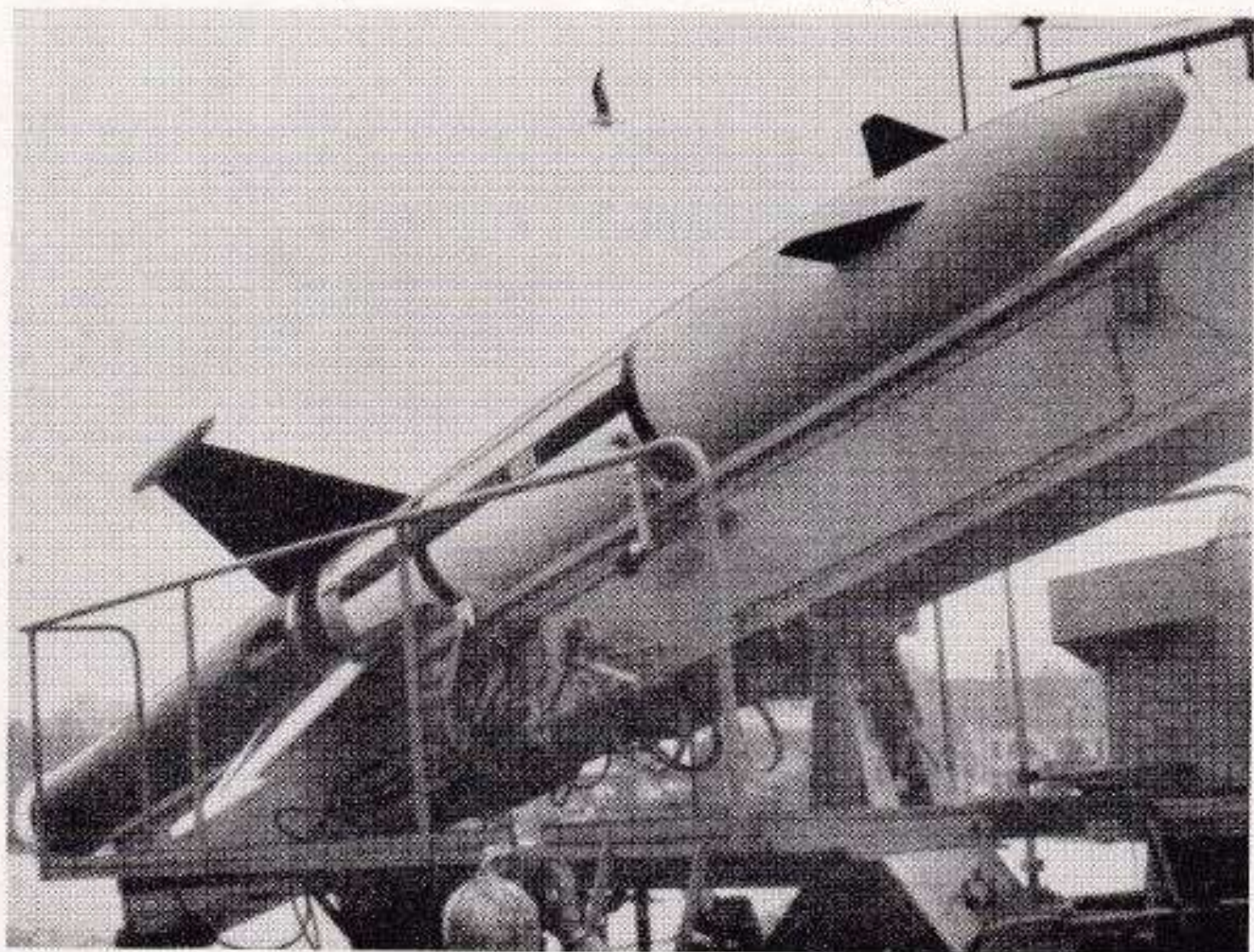

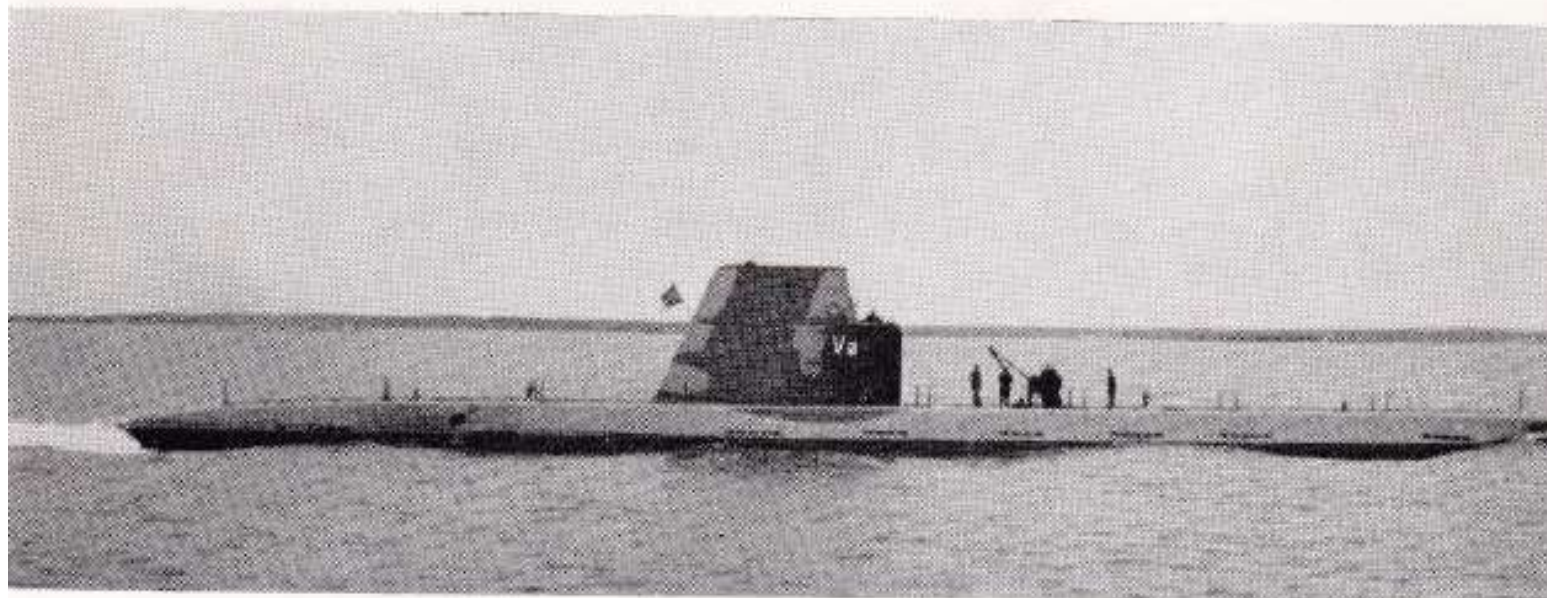
vudtiteln, är regeringens avstyrkande av överbefälhavarens förslag att på huvudtiteln sparade och tillgängliga 22 miljoner kronor skall tilldelas marinen som kompensation för avbeställningskostnader. Härom handlar den andra av de tre motionerna, utmynnande i yrkande om riksdagsbeslut i enlighet med ÖB:s rekommendation. Försvarsministerns negativa hållning i denna betydelsefulla delfråga är svårförklarlig. Såväl objektiv bedömning som logiskt resonemang leder, kan man tycka, till helt motsatt ståndpunkt, detta så mycket mer som den aktuella summan representerar ett icke föraktligt bidrag till bemästrande just av anpassningssvårigheterna vid den nya flottans tillblivelse. Förhoppningar-

na om att riksdagen skulle se saken så har tyvärr ej infriats. Statsutskottet avstyrker som bekant bägge de nu nämnda motionerna.

Vid örlogsvarvet i Karlskrona har man ju smärtsamma erfarenheter av hur de våldsamma ryckningarna i marinorganisationen kan revolutionera tillvaron för människor knutna till försvaret. För dessa människor är det sannerligen en nåd att bedja om, att det nya och mindre som skall växa fram på det gamlas ruiner får göra detta utan fortsättning i samma stil. Men man får onda aningar, när man observerar en annan detalj under fjärde huvudtiteln i år. Man finner, att marinförvaltningen, konsekvent och i god tro, föreslagit tillämpning av sam-

Robotar kommer förmodligen inom kort att på allvar tränga ut det långskjutande artilleriet på de större fartygen.

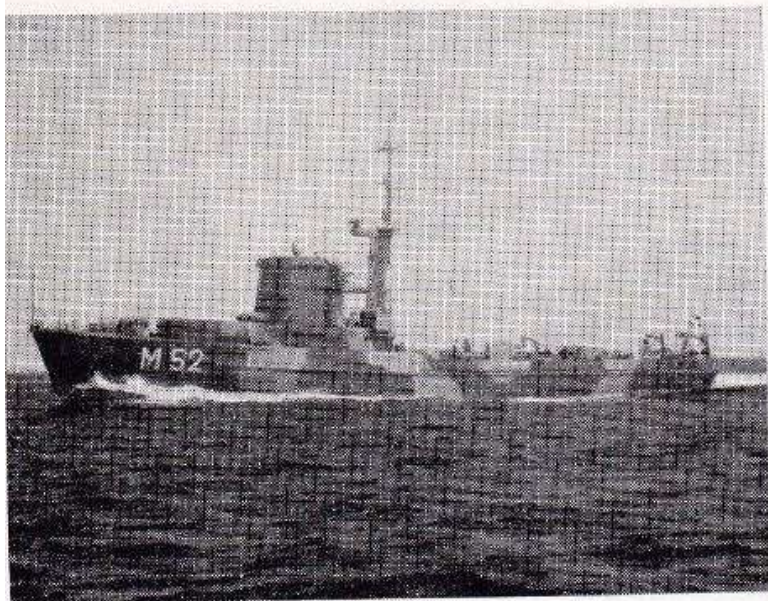

ma system för täckande av haverikostnader vid den nyuppsatta helikopteravdelningen, som hittills gällt för marinens fartyg. Men där väcktes den björn som sov! I stället för att, som man haft anledning förmoda, bifalla ämbetsverkets hemställan, förklarar försvarsministern, att helikopterhaverier måste betalas från ordinarie anslag, och så skall det också bli vid fartygshaverier i fortsättningen (haverikostnader för fartyg har hittills täckts med extra anslag). Denna sinkadus har gett upphov till den tredje av de här åsyftade motionerna; denna motion är visserligen undertecknad med ett mindre antal namn än de övriga två, men detta är en tillfällighet. Den är även den principiellt betydelsefull. Det är inte osannolikt, att de praktiska verkningarna vid ett bifall till departementsförslaget kan komma att göra sig påminda t. ex. vid karlskronavarvet. Ett fartygshaveri av större omfattning eller av katastrofkaraktär har hittills som regel automatiskt föranlett omgående reparation, eftersom man vetat att kostnaderna icke behövt belasta löpande budget. Hur skall det bli nu, om försvarsministerns tanke segrar? Det kan

Ubåtsvapnet får ökad betydelse. Hög fart och lång aktionstid i undervattensläge ger den moderna ubåten ökad anfallsförmåga.

Stark torpedbestyckning och ett gott luftvärn gör den större motortorpedbåten användbar vid såväl invasionsförsvar som vid sjöfartsskydd.

Marinen måste ha goda resurser för minrenhållningen så att sjövägarna kan hållas öppna.

komma att betyda, att ett havererat fartyg får tas ur tjänst utan ersättning, om budgetpengarna inte räcker till den opåräknade extra utgiften för reparation. Och det gör anslagen givetvis inte alla numera. Reparationsvarv av Karlskronas typ kommer ännu mer i kläm.

Under sådana förhållanden är det naturligt, att alla mer eller mindre berörda otåligt och med stigande spänning avvaktar det förslag om Karlskronavarvets organisations- och investeringsfrågor, som höstrikdagen får ta ställning till. Ursprungligen var det tänkt, att proposition skulle framlagts till innevarande vårriksdag, men till dess medhennes icke det remissförfarande, som befunnits lämpligt.

Vad skall den blivande propositionen bära i sitt sköte?

Vi håller tummarna — för varvets folk och för Karlskrona stad!

GUNNAR BERG